

**MEZŐGAZDASÁGI SZÖVETKEZŐK ÉS TERMELŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGE**

**JAVASLAT
A KÖZGYŰLÉS ÁLLÁSFOGLALÁSÁRA**

Budapest
2012. december 5.

A MOSZ 2012. december 5-i közgyűlésének állásfoglalása

A Közgyűlés az országos szövetség elnöksége előterjesztése alapján áttekintette és értékelte a MOSZ V. Kongresszusa óta eltelt időszakban az agrárgazdaság helyzetében bekövetkezett változásokat és az ebből következő kilátásait, valamint a kongresszusi határozatban meghatározott érdekképviselési feladatok végrehajtását. Az előterjesztés megvitatása alapján a Közgyűlés résztvevői az alábbi állásfoglalást fogadták el:

Az értékelés kiindulópontja az a tény, hogy mind a hazai, mind a nemzetközi környezetben jelentős változások következtek be. A világ népességnövekedése következtében az élelmiszer és az energia iránti igény egyre nő, ugyanakkor folyamatosan csökken a termőterület és a fosszilis energiatartalék. A XXI. század egyik legnagyobb kihívása az élelmiszer és az energiaszükséglet biztosítása a gyors ütemben növekvő emberiség számára. A megoldás csak összehangolt társadalmi-, gazdasági- és környezetvédelmi célokat kitűző politika kialakításával lehetséges.

A kihívásoknak való megfelelés feltétele a versenyképesség, aminek alapja a termelékenység növelése. A hazai termelők versenytársai szervezeten alkalmazták a precíziós technológiákat és eljárásokat, a tápanyag-utánpótlás, a növényvédelem, a gépesítés, a vízgazdálkodás területén egyaránt és kihasználják az új genetikai eljárások vívmányait. Új, egyre nagyobb feladatot jelent az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, valamint a társadalomnak az élelmiszerbiztonsággal, a környezet- és természetvédelemmel kapcsolatos igénye, amelynek kielégítéséhez elengedhetetlen a kutatási eredmények és innovációk alkalmazása.

A nemzeti agrárpolitika és ezzel együtt az érdekképviselés mozgásterét egyre inkább az Európai Unió Közös Agrárpolitikája határozza meg, aminek az elkövetkező 2014.-2020. közötti időszakra szóló kialakítása folyamatban van, amiben érvényesíteni kell a magyar mezőgazdaság és termelők érdekeit. A Közgyűlés felhívja a kormányt, hogy a tárgyalások során nemzeti célként a termelés növelését, a hatékonyságot és a versenyképességet állítsa középpontba és e kérdésekben fokozottan támaszkodjon a termelői érdekképviselések javaslataira.

A MOSZ azokat a mezőgazdasági társas vállalkozásokat (szövetkezeteket és belőlük alakult gazdasági társaságokat) képviseli, amelyek a mezőgazdaságban dolgozó és abból élő kistulajdonosok közös vállalkozásai – olyan emberi léptékű és célú közösségek –, amelyeket annak érdekében hoztak létre, hogy együttesen működtessék a rendszerváltás során a korábbi hozzájárulásukkal és munkájukkal létrehozott vagyonból szerzett tulajdonukat, biztosítsák megélhetésüket.

A társas gazdaságok a rendszerváltás óta sikeresen alkalmazkodtak a megváltozott hazai és nemzetközi körülményekhez. E kör képes megfelelni az uniós követelményeknek, előállítja az agrártermelési produktum kétharmadát és több mint százezer embernek ad vidéken munkát sokszor – különösen az elmaradott térségekben – egyedüli számottevő foglalkoztatóként. Emellett aktív szerepet vállalnak a vidéki települések fenntartásában, sok szálon kötődve a falu közösségéhez, segítik annak társadalmi és szociális funkcióinak ellátását.

A Közgyűlés ennek a szerepnek a tudatában elutasítja az új földtörvénynek a társas vállalkozások jövőjét fenyegető tervezetét, amely a rendszerváltás utáni évek jogalkotásához hasonlóan veszélyezteti a mezőgazdasági termelés elért színvonalát, megkérdőjelezi a legálisan foglalkoztató, adófizető agrárvállalkozások létjogosultságát és szükségességét a mezőgazdaságban.

Elfogadhatatlan, hogy a jelenlegi agrárpolitika számos módon, így a termőföldre vonatkozó új szabályozás tervezetével újra megkísérli szembeállítani a különböző formában működő gazdálkodókat. Magyarországon kialakult egy olyan alapvetően mikro-, kis- és középvállalkozásokon alapuló üzemszerkezet, ahol az érintettek gazdasági érdekeik alapján egymásra utalva működnek. A Közgyűlés elítéli és elutasítja az agrártársadalom megosztására irányuló törekvéseket.

Az elmúlt három éves időszakban nem történt előrelépés a mezőgazdaság megbomlott termelési szerkezetének helyreállításában, sőt az állattenyésztés részaránya további két-három százalékponttal csökkent. A további súlyos gazdasági és társadalmi következmények megelőzésére olyan jogi-, támogatósi-, szabályozási intézkedésekre van szükség, amely hatékonyan képes ezt a tendenciát megfordítani.

Ma már egyértelmű, hogy a MOSZ által kezdeményezett és a 2010. utáni agrárkormányzat által elutasított SPS támogatási rendszer bevezetésének elmaradása súlyos versenyhátrányba hozta a korábban nemzeti (top-up) támogatásban részesült ágazatokat, különösen a tej-, juh-, húsmarha-, valamint dohány- és rizs termelőket és ez a hátrány a következő hétéves periódusra is fennmarad.

Diszkriminációmentes termőföld szabályozást

A Közgyűlés sajnálattal állapítja meg, hogy sem az előző, sem a jelenlegi kormány nem volt fogadókész a termőföld tulajdonlással és használattal kapcsolatban a Kongresszuson megfogalmazott igények figyelembe vételére.

A termőföldet haszonbérleti szerződéssel használó gazdálkodók a korábbi problémák megoldása helyett az utóbbi években egyre fokozódó és ésszerűtlen adminisztratív követelményekkel szembesültek, ami már a földalapú támogatások igénybevételét is érinti, sőt lehetetlenné teszi. Elfogadhatatlan, hogy az uniós követelményeket meghaladóan a SAPS támogatások igénybevételét az egyre inkább életszerűtlen és teljesíthetetlen követelményeket támasztó földhasználati nyilvántartási bejegyzéshez kötötték, jelentős többlet adminisztrációs és anyagi terhet róva a termelőkre, akik a teljesíthetetlen szerződési feltételek miatt elesnek az általuk bejegyzés nélkül, kényszerűen művelt terület utáni támogatástól is.

A társas vállalkozásokat hátrányosan érinti a Nemzeti Földalapnak az állami tulajdonban lévő termőföld hasznosításával kapcsolatos politikája is. A haszonbérbe adás feltételeként szabott területi korlát, a pályázatok ellenőrizhetetlen szempontok szerint való értékelése gyakorlatilag kizárja ezeket

az állami – korábban többnyire általuk művelt – földek hasznosításából. A Nemzeti Földalapnak a meglévő haszonbér szerződések haszonbérre vonatkozó egyoldalú követelése, a szerződéskötéstől való elzárkózása sok esetben lehetetlenné teszi a minisztérium által az osztatlan közös tulajdonban lévő földterületek bérbeadására vonatkozó követelmények teljesítését.

A MOSZ képviseleti körébe tartozó társas vállalkozások megdöbbenéssel fogadták az új földtörvény koncepcióját, majd a benyújtott törvénytervezetet, amely elfogadhatatlan módon és mértékben korlátozza a tevékenységük alapját jelentő termőföld használatának lehetőségét és bizonytalanná teszi jövőjüket.

A Közgyűlés a jogállamisággal és a kormány által deklarált nemzeti együttműködés szándékával ellentétesnek tartja, hogy a Vidékfejlesztési Minisztérium az érintett mezőgazdasági termelők, érdekképviseltek és szakmai szervezetek bevonása nélkül készítette elő az új földtörvény tervezetet. Valódi érdekegyeztetés helyett látszat társadalmi konzultációt folytattak róla. A törvénytervezet nyílt támadás a ma működő, zömében a tulajdonosaik termőföldjét művelő társas vállalkozások ellen. A törvénytervezet elfogadása lerombolja az agrártermelésben elért eredményeket, több tízezer ember munkahelyének elvesztésével fenyeget.

A Kormány az új földtörvény megalkotásának szükségességét a külföldiek termőföld tulajdon szerzési tilalmára vonatkozó, az EU csatlakozáskor jóváhagyott moratórium közelgő lejártával indokolja. Ezzel szemben a tervezetben a tulajdonszerzési moratórium lejártával kapcsolatban szükséges szabályok alig szerepelnek. Helyette inkább a termőföld tulajdoni és használati viszonyok gyökeres megváltoztatásának szándéka látszik, amelyet a Kormány az úgynevezett „nagyüzemek” – méreteiket tekintve valójában mikro-, kis-, és középvállalkozások, amelyek zömükben kis tulajdonosok társulásai – rovására akar megvalósítani.

A Közgyűlés tiltakozik az ellen, hogy a törvénytervezet ismét szembeállítja egymással az agrárágazat különböző szereplőit. Elfogadhatatlan, hogy a „földműves” kategóriából kirekeszti azokat, akik nem saját gazdaságukban, hanem alkalmazottként vagy társasági tagként, tulajdonosként folytatnak mezőgazdasági tevékenységet. Kizárja őket a földszerzés és ezáltal a saját gazdaság alapításának, vagy jelenlegi gazdaságuk bővítésének lehetőségéből.

A Közgyűlés megítélése szerint a törvénytervezet rossz üzenet a magyar mezőgazdaság szereplői számára, akik a rendszerváltás után már elszenvettek egy ilyen, a termelés közel felére való visszaesését, a vidéki foglalkoztatás és életlehetőségek beszűkülését eredményező, erőszakolt átalakítást. A falu, a vidék másfél évtized alatt sem heverte ki ennek a következményeit. A tervezet hatásaként a kilencvenes évekhez hasonló mértékű termeléseszkök csökkenés, az állattenyésztés további leépülése, a hazai alapanyagokra épülő export drasztikus visszaesése, a legális mezőgazdasági foglalkoztatás közel felének megszűnése, a vidék népességmegtartó képességének újabb romlása várható. A törvény következtében megszűnő munkahelyeken dolgozók a tartós, sok esetben véglegesen munkanélkülivé válással elvesztik a társadalombiztosítási szolgáltatásokhoz való hozzáférést, a nyugdíjjogosultság reményét is.

A Közgyűlés felhívja a figyelmet arra, hogy a földtörvény tervezet elfogadásával a mezőgazdaságban felhalmozott termelési eszközök drasztikusan leértékelődnek, a társas vállalkozások tagjai és tulajdonosai évtizedek alatt felhalmozott vagyonuk jelentős részét elvesztik. A helyzetet súlyosbítja, hogy az uniós csatlakozást követően, európai uniós támogatásokból megvalósuló fejlesztésekhez kapcsolódó vállalt kötelezettségek (állatlétszám tartása, foglalkoztatás megőrzése, ötéves üzemeltetési kötelezettség stb.) teljesíthetősége kérdésessé válhat, ami akár 100 milliárd forintos nagyságrendű támogatási

visszafizetési kötelezettséget okozhat, ami nem csak az érintett termelőknek, hanem a nemzetgazdaság egészének is komoly veszteséget jelentene.

A tervezet elfogadása nem csak a földet művelő társas vállalkozásokat, hanem a kétmilliónyi földtulajdonost is hátrányosan érintené, akiknek zöme a korábbi tulajdonuk elvesztése miatti kárpótlással, a szövetkezeti tagoknak és alkalmazottaknak a szövetkezeti átmeneti törvény alapján való juttatással vagy időközben örökléssel és vásárlással jutottak tulajdonukhoz. Nekik a földárak csökkenésével, a földtulajdonuk feletti rendelkezési jog korlátozásával, a földjeik eladásának, bérbeadásának nehezebbé válásával és a bérleti díjak csökkenésével kell számolniuk. A földhasználatnak a tervezet elfogadása esetén várható elaprózódása növeli a termelés költségeit, rontja a mezőgazdaság versenyképességét, ami az élelmiszerek áremelkedéséhez vezet egy olyan időszakban, amikor a világpiaci árak növekedése miatt amúgy is emelkedő élelmiszerárakkal kell szembesülniük a fogyasztóknak.

A földtörvény tervezet elfogadása tovább rontaná az amúgy is végletesen leépült mezőgazdasági vízgazdálkodás helyzetét. Az öntözött területek radikálisan csökkennek, az üzemi fejlesztések elmaradnak, ami ellentétes a kormány deklarált vidékfejlesztési-, környezetvédelmi-, foglalkoztatási céljaival. A földtörvény tervezet a Magyarországon kiemelt jelentőséggel bíró vetőmagtermelést is ellehetetleníti. Hosszútávon kiszámítható földhasználati viszonyok, megfelelő izolációs távolságok és öntözés nélkül vetőmagtermelés nem folytatható.

A Közgyűlés követeli a kormánytól, hogy ne rombolja szét az ország húzó ágazatát, a vidéki gazdaság alapját képező mezőgazdaságot, veszélyeztetve ezzel a hazai élelmiszeripar alapanyag-ellátását is.

Megismétli azt a korábban is megfogalmazott érdekképviselői javaslatot, hogy a törvény biztosítson kivételes lehetőséget az állattenyésztést folytató gazdálkodó szervezetek számára a tevékenységhez szükséges mértékű – nagy állategységenként legalább 2 hektár termőföld – tulajdoni és használati jogának megszerzéséhez.

Mivel a benyújtott földtörvény tervezet összességében alkalmatlan a magyar mezőgazdaság érdekeinek megfelelő keretet adni a földtulajdon- és használat szabályozásához, a Közgyűlés felhívja a kormányt, hogy a termőföldről szóló törvény tervezetét vonja vissza.

Segítsék a termelői együttműködéseket, ösztönözzék a szövetkezést

A Közgyűlés a mezőgazdasági szövetkezetek helyzetéről és a szövetkezésre vonatkozó jogalkotásról szóló tájékoztató alapján megismétli az érdekképviselő korábban többször közzétett értékelését, hogy miközben a világ nagyobb részében felismerik és elismerik a szövetkezés jelentőségét és előnyeit, a szövetkezetek száma és tevékenységük súlya a magyar mezőgazdaságban a rendszerváltás óta folyamatosan csökken.

Ennek fő oka, hogy Magyarországon hiányzik egy valódi, hosszútávra szóló, a szövetkezés minden formáját elismerő és támogató szövetkezetpolitika.

A rendszerváltás előtti idő óta működő mezőgazdasági szövetkezetek – a politikai változásoktól függő intenzitással – folyamatos támadásoknak és diszkriminációnak voltak és vannak kitéve.

Ezek a szövetkezetek mindennek ellenére bizonyították a létjogosultságukat, társadalmi támogatottságukat és tagjaik ragaszkodását a szövetkezeti elvekhez és működési formához. A külső kényszerek miatt társasággá átalakult szövetkezetek utódjai is megőrizték a korábbi belső viszonyaikat és a szövetkezeti közösséget megtestesítő érdekképviselethez való tartozásukat.

A MOSZ által készített felmérés bizonyítja, hogy a működő szövetkezetek továbbra is jelentős gazdasági és társadalmi szerepet töltenek be a vidék, a helyi közösségek életében.

A Közgyűlés értékeli a MOSZ Szövetkezeti Választmányának és szakembereinek az új Polgári Törvénykönyvnek a szövetkezetekre vonatkozó fejezete kidolgozásában való közreműködését, annak ellenére, hogy az nem mindenben felel meg a szövetkezeti érdekeknek és elvárásoknak. Aggályosnak tartja, hogy a tervezet nem tartalmaz rendelkezést számos meglévő szövetkezeti intézmény, így különösen az üzletrészből alakított különböző befektetési jegyek további sorsáról, ami teret ad ezek külön törvényben való szabályozásának.

A működő szövetkezetek számára csak egy olyan törvény fogadható el, amely újabb átalakulási kényszer nélkül biztosítja a működésük folyamatosságát és rendezi a megoldatlan problémáikat. A Közgyűlés nem ért egyet az olyan törvényi szabályozással, amely a tagsági viszony megszűnése esetén történő elszámolást a szövetkezet közösen létrehozott vagyonából való részesedésre is kiterjeszti.

A működő szövetkezetek megőrzése mellett szükség van a szövetkezési gondolat erősítésére, terjesztésére is. A Közgyűlés egyetért azzal, hogy ösztönözni kell a termelői szervezetek szövetkezeti formában való működését, mert csak ez ad biztosítékot arra, hogy a résztvevők megőrizzék a szervezet működése feletti ellenőrzési lehetőségüket. Ezért egyetért azzal a javaslattal, hogy csak a szövetkezeti formában működő termelői szervezetek kaphassanak minősített elismerést.

A szövetkezés ösztönzésének, kiterjesztésének eszközeként javasolja, hogy az állami tulajdonból valami okból kikerülő élelmiszeripari vállalkozások kerüljenek az érdekelt termelők által alakított szövetkezetek tulajdonába, azok fel nem osztható vagyónaként.

Megbecsülést a legális agrárfoglalkoztatóknak

A Közgyűlés egyetért a kormányprogram foglalkoztatást növelő célkitűzéseivel. Ugyanakkor megállapítja, hogy az egykulcsos adó bevezetése és az adójóváírás megszüntetése ezekkel kifejezetten ellentétes. Az intézkedéshez kapcsolódó elvárt béremelés jelentős többletköltséget okoz az agrárvállalkozásoknak. A mezőgazdaság alacsony bérszínvonalon foglalkoztató ágazat, amelyre az elvárt béremelés végrehajtása az átlagosnál nagyobb terhet ró. A bérkompenzáció csak a foglalkoztatottak nettó bérpozíciójának megtartását eredményezi, a bérek reálértéke – tekintettel az inflációra – jelentős mértékben romlik. A Közgyűlés javasolja, hogy a szociális hozzájárulási adó terhére érvényesíthető adókedvezmény igénybevételeinek határidejét hosszabbítsák meg 2015. december 31-ig.

A Közgyűlés nyomatékosan kéri a kormányzatot, hogy az agrárstratégiában vegye figyelembe a szektorban működő társas vállalkozások befizetéseit, az általuk teremtett legális vidéki munkahelyeket.

A legálisan foglalkoztató mezőgazdasági társas vállalkozások évente közel 100 milliárd forint befizetésével járulnak hozzá a közterhekhez és ezen keresztül több mint 100 ezer ember számára teremtik meg az egészségügyi ellátást és a nyugdíj-jogosultságot.

A Közgyűlés értékeli az új Munka Törvénykönyvének a gyakorlati igényekhez való igazítása érdekében tett erőfeszítéseket. Ugyanakkor a Munka Törvénykönyve még mindig nem kezeli kellő súllyal a sajátos agrárfoglalkoztatási viszonyokat. Különösen a növénytermesztés esetén nem lehet eleget tenni a törvény által megkövetelt munkaszervezésnek és a törvény nem veszi figyelembe az ágazatban alkalmazott speciális teljesítménybér formákat. Mindezek következtében jelentősen nő az agrár-munkaadóktól megkövetelt bürokrácia. Nem ad megnyugtató megoldást arra a problémára sem, hogy a növénytermesztéssel foglalkozó gazdálkodók a téli időszakban nem képesek teljes munkaidős foglalkoztatást biztosítani alkalmazottainak. Elfogadhatatlan, hogy a munkaügyi ellenőrzések továbbra is szinte kizárólag a legális agrárfoglalkoztatókat érik el, miközben a bejelentés nélkül, feketén foglalkoztatók száma a vidéken folyamatosan nő.

A mezőgazdasági alkalmi munkavállalási szabályozásában – a Kongresszus javaslatának megfelelő – előrelépés történt.

Szolgálja a Közös Agrárpolitika a magyar termelőket

A magyar agrárgazdaság helyzetét, a hazai élelmiszerellátás feltételeit egyre inkább a Közös Agrárpolitika (KAP) határozza meg. Az Európai Unióhoz történő csatlakozás agrárszempontról alapvetően pozitívnak ítélt meg, hiszen hosszú távú, kiszámítható támogatási és jogi környezetet jelent az agrártermelők számára. Ugyanakkor esetenként indokolatlan többlet kötelezettségeket kényszerít az ágazat szereplőire, a még nem kellően felkészült magyar termelőket versenyhátrányba hozva mind a hazai, mind a harmadik országbeli piacokon.

Az SPS támogatási rendszer bevezetésének elmaradása miatt bekövetkeztek a kongresszusi határozatban jelzett negatív hatások és a következő programozási időszakra is állandósul a hazai állattartók támogatásbeli versenyhátránya a régi tagállamok termelőivel szemben.

A Közgyűlés egyetért a Közös Agrárpolitika 2014.-2020.-as időszakra meghatározott alapvető célkitűzéseivel, ugyanakkor hangsúlyozza, hogy a célok eléréséhez legalább a jelenlegi költségvetési időszakban rendelkezésre álló források megőrzésére van szükség.

Egyetért, a közvetlen támogatások tagállamok közti elosztásának módjával és az „alaptámogatás” alkalmazásával is. Ugyanakkor elutasítja azt a megközelítést, amely az „alaptámogatás” lehívásának előfeltételül újabb környezetvédelmi követelményeket támaszt.

A közvetlen támogatások harminc százalékát kitevő ún. „zöld komponens” előírásai életszerűtlenek. Ennek orvoslására szükséges a diverzifikációval érintett birtokméret határának felemelése, a termelési lehetőségeket számottevően csökkentő ún. „ökológiai fókuszterületek” arányának mérséklése.

A Közgyűlés elutasítja a támogatások progresszív csökkentését és támogatás maximum előírását, mivel az nem szolgálja a Közös Agrárpolitikának a versenyképesség növelésére irányuló célkitűzéseit.

Ugyanakkor örömmel veszi tudomásul, hogy – a MOSZ hazai és nemzetközi szinten is számos alkalommal felvetett javaslatának megfelelően – az előző évi foglalkoztatáshoz kapcsolódó költségek levonhatók a „felső plafon” megállapításakor.

A Közgyűlés kezdeményezi a sertés- és baromfi ágazat helyzetének javítása érdekében a termeléshez kötött támogatások kiterjesztését ezekre az ágazatokra.

Az áringadozások felerősödése miatt indokolt a piaci intézkedések, mint védőhálók rendszerének megújítása és megerősítése. Ezekre mindaddig szükség van, amíg nem épülnek ki új, hatékony kockázatkezelési rendszerek.

Újra kell gondolni a cukorkvóták megszüntetését, a tejkvóták 2015. évi kivezetését és felül kell vizsgálni a szőlőtelepítési jogok kivezetését is. Ezeket a szabályokat legalább 2020-ig fenn kell tartani. A termelői szervezetekre vonatkozó uniós szabályok változása – pl. a versenytörvény egyes intézkedései alóli felmentés, hatályának több ágazatra történő kiterjesztése – hozzájárulhat a termékpiacok kiegyensúlyozottabb működéséhez, a mezőgazdasági termelők alkupozíciójának erősítéséhez.

A Közgyűlés üdvözli a vidék népességmegtartó képességének növelését és a foglalkoztatás bővítését segítő Közös Stratégiai Keretrendszer létrehozását. Olyan programot kell megalkotni, amely biztosítja, hogy a vidékfejlesztésre, az élelmiszer-feldolgozásra, a megújuló energiatermelésre, valamint a vidéki munkahelyek teremtésére a strukturális alapok forrásai hatékonyan felhasználhatók legyenek.

A vidékfejlesztési források felhasználása során kiemelt célnak kell tekinteni a versenyképesség javítását, a termelékenységet szolgáló termék- és technológiafejlesztést, az innováció támogatását. A nemzeti program kidolgozása során kiemelt támogatási célterületként kell kezelni az állattenyésztés, a zöldség-gyümölcs ágazat és a vízgazdálkodás fejlesztését.

Az állattenyésztési ágazatok helyzetének javítása érdekében szükség van a vidékfejlesztési forrásokból finanszírozott – az összes jelentős ágazatra kiterjedő – állatjóléti támogatások meghirdetésére.

A Közös Agrárpolitika nemzeti hatáskörbe utalja az egyes intézkedéseken belüli célok kijelölését és több esetben a támogatásra jogosultak körének meghatározását. A Közgyűlés kizárólag olyan küszöbértékek és jogosultsági feltételek megállapítását tartja elfogadhatónak, amelyek biztosítják a mezőgazdasági mikro-, kis- és középvállalkozások számára a támogatások teljes körű hozzáférhetőségét és lehívhatóságát.

Az agrár-környezetgazdálkodás hatására jelentős előrelépés történt a fenntartható, környezetkímélő mezőgazdaság területén. A program társadalmi és környezeti hasznosságára való tekintettel, annak támogatási, szabályozási rendszerét hosszú távon fenn kell tartani. Előnyben kell részesíteni azokat a termelőket, akik e rendszerben már bizonyítottak. Fel kell hagyni azzal a gyakorlattal, hogy a Nemzeti Földalaptól (NFA) bérelt földek esetén a programban részt vevők lejárt szerződésének megújítása helyett hosszabbítják meg a részvétel lehetőségét, ami kiszámíthatatlanságot, bizonytalanságot okoz. A programban engedélyezett, NFA-tól bérelt földek esetén a bérleti szerződéseket legalább a program lejártáig meg kell hosszabbítani.

A Közgyűlés indokoltan tartja a kockázatkezelés – aminek része a jövedelemstabilizálási eszköz is – hangsúlyos jelenlétét a vidékfejlesztési politikában, ami hozzájárulhat a szélsőséges áringadozások mérsékléséhez.

A termelők jövedelembiztonsága érdekében nem támogatja az I. és a II. pillér közti nemzeti hatáskörben történő átcsoportosítást.

Felhívja a figyelmet arra, hogy a vidékfejlesztési programok kidolgozását – az érintett szakmai szervezetek bevonásával – a 2014. évi átállásra való tekintettel minél hamarabb el kell kezdeni.

A MOSZ Közgyűlése az uniós források maximális lehívása érdekében kezdeményezi, hogy a SAPARD, AVOP és NVT Programok többlet kötelezettségvállalásával azonos módon az EMVA I. tengelyén tíz százalékkal nagyobb, nemzeti kockázatra történő kötelezettségvállalásra kerüljön sor. Az Irányító Hatóság mérje fel az I. tengelyben még meglévő szabad forrásokat. A nemzeti többlet-kötelezettség vállalásból származó források az ÁTK IV. pályázatokra kerüljenek felhasználásra.

Az V. Kongresszus állásfoglalásában felhívta a kormányzat figyelmét arra, hogy az MVH szervezeti rendszere nem tudott eleget tenni feladatai optimális időben történő ellátására, s ezáltal a gazdálkodók késve jutottak hozzá az őket megillető támogatásokhoz. A Közgyűlés megállapítja, hogy e területen érdemi előrelépés történt. A támogatások nagyobbik része időben eljut a gazdálkodókhoz, de a pályázatok elbírálása, valamint az ezekre történő kifizetések még mindig jelentős csúszással valósulnak meg.

A 2007.-2013. között rendelkezésre álló EMVA források felhasználása időarányosan jelentős elmaradásban van. A kifizetett összeg nem éri el a lekötött keret 60%-át, melyet csak késve, gyakran 6-8 hónap várakozás után kapnak meg a támogatást igénylő gazdálkodók. A Közgyűlés kezdeményezi, hogy az állam a kifizetések késedelme esetén fizessen legalább az érvényes jegybanki alapkamatnak megfelelő késedelmi kamatot a gazdálkodóknak.

A Közgyűlés felhívja a Vidékfejlesztési Minisztériumot, szüntesse meg azt az általánossá vált gyakorlatát, hogy a pályázatokat rendre 40-50 millió forintos felső határral hirdeti meg. Ez a gyakorlat veszélyezteti a rendelkezésre álló források felhasználását, nem felel meg a hatékonyság, a versenyképesség, a méretgazdaságosság követelményeinek és értelmetlenül kizár a fejlesztésekből valódi munkahelyeket teremtő beruházásokat.

Javítani a termelők piaci pozícióit

A mezőgazdaságnak a hazai népesség biztonságos, jó minőségű élelmiszerekkel történő ellátásán túl fontos szerepe van az exportban, az energiatermelésben és egyéb ipari anyagok előállításában is.

Az uniós csatlakozást követően a növekvő kivitel, növekvő, gyakorlatilag korlátlan és ellenőrizetlen behozatallal párosult. Nem történt előrelépés a közösségi importszabályozásban. Továbbra is versenyhátrányt jelent uniós szinten, hogy a harmadik országokból származó importtal szemben az Unió nem támaszt a tagállamokra vonatkozó kötelezettségekkel azonos követelményeket, az import sok esetben gyenge minőségű, bizonytalan eredetű. E tendencia megállítása érdekében olyan jogszabályi

háttér megteremtésére van szükség, mely megakadályozza az ilyen import termékek hazai piacokra kerülését. Ehhez szükség van az import termékekre vonatkozó ellenőrzés hatékonyságának javítására is.

A piac bővüléséhez, az exportpiacokon a magasabb hozzáadott értékarány eléréséhez, a hazai fogyasztáson belül az itthon előállított alapanyagok felhasználásának növeléséhez elengedhetetlen az élelmiszeripar fejlesztése. A Közgyűlés fontosnak tartja, hogy olyan jogi- és közgazdasági környezet kialakítására kerüljön sor, amely ösztönzi az élelmiszer-feldolgozásban történő közvetlen termelői részvételt.

Az érdekképviselő álláspontja szerint szükség van a termelői alku-pozíciók erősítésére, ezért a Közgyűlés ismételten javasolja a versenytörvény ilyen irányú módosítását. Segíteni és kiemelten támogatni kell a tisztán termelői tulajdonú termelést és kereskedelmi tevékenységet végző mezőgazdasági termelői együttműködéseket (BÉSZ, TCS).

A Közgyűlés tiltakozik az agrárrendtartási törvény hatályon kívül helyezése ellen, mivel ezzel lényegében megszűnt az intézményesített termékpálya érdekegyeztetés. Felszámolták a termékpálya bizottságokat, amelyek korábban fontos funkciót töltek be az információáramlásban, az adatgyűjtésben és az ágazati problémák kezelésében. A Közgyűlés javasolja, hogy a termékpálya bizottságokat eredeti jogosítványaikkal állítsák vissza.

Jelentős versenyképességi hátrányt jelent az agrártermelők számára a mezőgazdasági vagyoni elleni bűncselekmények számának erőteljes növekedése. A megelőzést szolgáló vagyoni védelmi kiadások, a károk helyrehozása, az okozott károk mértéke mind növelik a termelési költségeket, egyben rontják a versenyképességet. A MOSZ Közgyűlése jogszabályok következetes végrehajtását, határozott hatósági intézkedéseket vár a termelők, a vidék lakossága érdekében.

Érdekünk a több célú, minőségi növénytermesztés

A növénytermesztés jelentősége felértékelődött az elmúlt időszakban. Ez a folyamat a jövőben még inkább erősödni látszik, mert nő az igény a szántóföldi növények alternatív felhasználása iránt is (energia, egyéb ipari célok). A hatékonyság növelése, az egyre szélsőségesebb időjáráshoz való alkalmazkodás, a piaci igényeknek megfelelő termék-előállítás mind elengedhetetlen feltétele az új viszonyok közti működésnek.

A társas gazdaságok többsége idejében felismerte a megváltozott feltételeket és a termelési szerkezet átgondolásával, fejlesztések, beruházások megindításával megkezdték az alkalmazkodást az új kihívásokhoz. Az ország, a magyar mezőgazdaság alapvető érdeke ezeknek a versenyképesen termelő gazdaságok működésének segítése, stabil és diszkriminációmentes jogi-, szabályozási, pénzügyi környezet biztosításával. Ahhoz, hogy a növénytermesztés megfeleljen a növekvő hazai és exportkeresletnek, garantálni kell – a földtörvény tervezetben foglaltakkal ellentétben – a kiszámítható, versenyképes, racionális gazdálkodást lehetővé tevő földhasználatot is.

A Közgyűlés kezdeményei a gabona intervenciók rendszer hosszú távú fenntartását. Az intervenciók árát az új piaci- és költségviszonyokhoz kell igazítani.

Felhívja az agrárkormányzatot, hogy a hazai rizstermesztés megőrzése érdekében 2020-ig folyamatosan biztosítsa a rizs különleges termelési támogatását.

Felhívja a figyelmet arra, hogy a 2014. után megszűnő nemzeti kiegészítő támogatás miatt bizonytalanná válik a magyar cukorrépa-termesztés helyzete. A kormánynak meg kell találnia a jelenlegi támogatottsági szint fenntartásának lehetőségét, különben a megmaradt termelés is veszélybe kerül. További feladat annak biztosítása, hogy a Horvátországba történő szállítási jogok a horvát csatlakozást követően is megmaradjanak.

2013. után a dohányágazat rendkívüli kihívás elé néz a nemzeti támogatások (top-up) megszűnésével és a szerkezetátalakítási jogcím kifutásával. A hazai dohánytermelés támogatás nélkül nem képes fennmaradni, ezért a kormánynak mindenképpen meg kell oldania a kieső támogatások pótlását.

A zöldség-gyümölcs ágazat kiemelt szerepet tölt be a vidéki munkahelyteremtésben. Ahhoz, hogy ez a jövőben is így maradjon, támogatni kell a kiöregedett, gazdaságtalanul művelhető ültetvények megújítását célzó fajtacseré programot, a termelési biztonság növelése érdekében a fagy- és jégkár elleni védekezést, valamint az öntözésfejlesztést és a termálvíz felhasználást. Alapvető fontosságú, hogy a piaci zavarok és válsághelyzetek esetén az uniós eszközrendszer (árúkvonás, be nem takarítás, stb.) lényegesen hatékonyabban és gyorsabban kerüljön alkalmazásra.

A szőlő-bor ágazat az elmúlt időszakban jelentős fejlődésen ment keresztül. Olyan szabályozási (szőlőtelepítési jogok) és támogatási környezet kialakítására van szükség, ami biztosítja az ágazat további fejlődési lehetőségeit.

Az érdekképviselő támogatja a kormány növényi fehérjeprojekt kidolgozását célzó intézkedéseit. Egy ilyen projekt a fajlagos takarmányárak csökkenésén keresztül állattenyésztésünk helyzetét is javítaná. Ehhez szükséges a hazai fehérjenövények termelési területének növelése, megfelelő beltartalmú és biztonságos hozamú új fajták nemesítése, illetve az ehhez szükséges kutatások és fejlesztések támogatása.

Kivételes figyelmet és érdemi segítséget az állattartóknak

A Közgyűlés egyetért az állattenyésztési ágazat részarányának növelésére irányuló kormányzati törekvéssel. Ebben helye van mindazoknak a kisebb és nagyobb árutermelőknek, akik megfelelnek az élelmiszerbiztonsági és környezetvédelmi előírásoknak. Ugyanakkor felhívja a figyelmet arra, hogy érdemi állománynövekedést csak a versenyképességi, hatékonysági szempontok maximális betartása mellett lehet elérni.

A Közgyűlés megállapítja, hogy a hazai állattartók támogatásbeli versenyhátránya – az SPS rendszer bevezetésének elmaradása miatt – 2013. után is megmarad. Így az ágazat fejlesztése, a foglalkoztatásban betöltött szerepének megőrzése, bővítése érdekében a KAP 2014. – 2020. közötti időszakában az állattenyésztést kiemelt célterületként kell kezelni, a támogatások elérhetőségét a mezőgazdasági kis- és középvállalkozások számára korlátozás mentesen meg kell teremteni.

Alapvető fontosságú, hogy az állattartók a takarmányszükségletüket biztosító földterületet művelhessenek. Ezért is elfogadhatatlan a földtörvény tervezete, mivel az abban meghatározott – a haszonbérlet

korlátozására és foglalkoztatottsági előírásokra vonatkozó – kritériumok bevezetése a tejtermelés több mint harminc százalékos visszaesését és a sertésállomány egyharmadának elvesztését okozná. A földtörvénynek biztosítania kell, hogy az állattartók – összhangban az uniós normákkal – nagyállat egységként minimum 2 hektár földhasználattal rendelkezessenek.

A Közgyűlés felhívja a figyelmet arra, hogy – a termésingadozásokra tekintettel – a biztonságos takarmány-ellátás feltételeinek megteremtése nélkül az állattenyésztés helyzete nem javítható. Ezért ajánlja a MOSZ által kidolgozott „Biztonsági Takarmány Alap” koncepciót, ami a termelők, az állam és az EU forrásaira épülő közös kockázatvállalás mellett képes lenne a szélsőséges takarmányár ingadozások mérséklésére.

A Közgyűlés szükségesnek tartja, hogy a jelenleg működő nemzeti állattenyésztési támogatások – sertés és baromfi állatjóléti, az egyes állatbetegségek megelőzésének, leküzdésének támogatása, az állati hulla elszállítási és ártalmatlanítási költségeinek a támogatása – 2013-at követően is megmaradjanak. Nélkülözhetetlen a szerkezetátalakítási támogatásoknak a 2014.-2020. közti időszakban történő fenntartása, finanszírozási háttérének megteremtése.

Kezdeményezni kell az Unió Bizottságánál a húsliszt etetési tilalom azonnali feloldását az állattenyésztés költségeinek csökkentése érdekében.

A tejágazat stabilizálásában a különleges tejtámogatás és a tejágazat szerkezetátalakítást kísérő állatjóléti támogatás jelentős szerepet játszanak. Elfogadhatatlan, hogy a szerkezetátalakítási jogcímen 2012-ben nem történik kifizetés. A tejtermelők a leghatározottabban tiltakoznak a tejkvóta-rendszer 2015. március 31-el történő megszüntetése ellen. A kvóta-rendszert legalább 2020. fenn kell tartani.

A Közgyűlés támogatja az Európai Bizottság által elfogadott un. „Tejcsomag” célkitűzéseit. Egyetért a jobban működő élelmiszerlánc megteremtésére, a szerződéses kapcsolatok szabályozásra és a termelői szervezetek erősítésére irányuló törekvésekkel.

A húsmarha ágazat pozíciójának megtartása érdekében 2013. után is szükség van a szerkezetátalakítási program fenntartására, valamint a termeléshez kötött támogatásnak a húsmarha ágazatra történő kiterjesztésére.

A sertéságazat leépülése az elmúlt években tovább folytatódott. Ahhoz, hogy az állományban a Nemzeti Vidékstratégiához kapcsolódó sertéságazati fejlesztési programban meghatározott bővülés bekövetkezzen (6-7 éven belül 6 milliós sertésállomány elérése), összehangolt, a hazai sertéstartás szerkezetében lezajlott változásokat is figyelembe vevő – a kis-, közepes és nagy vállalkozásokra egyaránt kiterjedő – fejlesztések támogatására van szükség.

A Közgyűlés a baromfiágazat stabil kibocsátásának fenntartása, a hazai termelők védelme érdekében támogatja azokat a kezdeményezéseket, hogy harmadik országokból csak olyan terméket lehessen behozni az unióba, amit az uniós termelőkötől megkövetelt környezetvédelmi, állatjóléti előírásoknak (pl. ketrecméret, trágyakezelés) megfelelően állítottak elő.

A juh-ágazat szempontjából alapvető fontosságú a stabil legelőhasználat biztosítása. A 2014.-2020. közötti időszakban folytatni kell a szerkezetátalakítási programot, a juh ágazatot termeléshez kötött támogatásban kell részesíteni, valamint az állatjóléti támogatás szintjét meg kell őrizni.

A Közgyűlés nem ért egyet az extenzív halastavi támogatási program megszűnésével. Kezdeményezi egy új halastavi környezetgazdálkodási program mielőbbi elindítását. Alapvető érdeknek tartja az Európai Halászati Alap reformja során annak biztosítását, hogy az édesvízi akvakultúra és a belvízi halászat területén működő vállalkozások minden olyan támogatáshoz hozzájussanak, ami az agrárágazat szereplőinek más forrásból rendelkezésre áll. Rendezni kell a halászathoz kapcsolódó speciális földhasználati viszonyokat, beleértve a tavak alatt lévő földterületek helyzetét, valamint az ezekhez kapcsolódó speciális szabályokat.

A fenntartható mezőgazdaság a gazdálkodók és a nemzet érdeke

Nemzetközi és hazai szinten egyaránt teret nyert a fenntarthatóság értelmezésében az a racionális szemlélet, mely szerint a társadalmi, gazdasági és környezetvédelmi szempontokat egy időben, harmonizáltan és kiegyensúlyozottan kell figyelembe venni a célok kitűzésekor és a források meghatározásakor. A mezőgazdasági termelők széles körében elfogadott és a gyakorlatban egyre inkább alkalmazott az anyagtakarékos, környezetterhelést csökkentő, a természeti értéket megőrző gazdálkodás.

A földrajzi, ökológiai adottságokhoz igazodó termelési szerkezet, termelési mód és precíziós technológiák alkalmazásával növelni lehet a termelés mennyiségét, javítani lehet a versenyképességet, az élelmiszerbiztonságot. Elfogadhatatlan az a szemlélet, amely szerint a mezőgazdaság jövőjét a termelés volumenének csökkentése, a külterjesség elterjesztése, az ősi, hagyományos gazdálkodási módszerek és meghaladott technológiák alkalmazása jelenti. Így nem lehet munkahelyeket teremteni, élelmiszerbiztonságot garantálni és környezetvédelmet javítani.

A Közgyűlés véleménye szerint az előrehaladás kulcsa alapvetően a kutatás-fejlesztésen alapuló innováció gyakorlatban való alkalmazása.

Az uniós agrárpolitika eszköztárában szereplő jogi szabályozás, valamint a környezetvédelmi beruházásokat (pl. ÁTK, szárító), programokat (pl. AKG) segítő pénzügyi források kellő ösztönzést és segítséget nyújtottak a fenntarthatóság megerősítéséhez. A Közgyűlés elutasítja az újabb környezet-, természetvédelmi- és vízügyi előírások erőltetett ütemű bevezetését. Szükségesnek tartja a meglévő értelmetlen bürokratikus szabályok megszüntetését és indokoltnak tartja a rosszul működő végrehajtó intézményrendszer felülvizsgálatát. Felhívja a figyelmet arra, hogy a versenyképesség további romlása nélkül a termelők újabb terheket már nem viselnek el.

A 2009. óta eltelt időszakban a megújuló energia termelése és felhasználása területén jelentős fejlesztések történtek. Sajnálatos, hogy eddig nem került meghirdetésre a megújuló energiák termeléséről és felhasználásáról rendelkező kerettörvény, amelynek hiánya lassítja a fejlesztések ütemét. Az érdekérvényesítést továbbra is szorgalmazza az állami garanciákat is tartalmazó kerettörvény megalkotását.

A XXI. században az elégséges mennyiségű élelmiszer előállítása mellett a másik nagy kihívást a vízkészlettel való megfelelő gazdálkodás jelenti. Magyarország a felszíni és a felszín alatti víz mennyisége és minősége tekintetében kiemelkedő adottságokkal rendelkezik. A vízgazdálkodás helyzete azonban az elmúlt időszakban tovább romlott. Miközben egyre gyakoribbak a belvizes és az aszályos évek, az öntözhető területek negyedét sem öntözik, a vízelvezetők, szivattyúk, áteresztők, átemelők sok helyen hiányoznak, nem működnek megfelelően vagy teljesen használhatatlanok.

A Közgyűlés felhívja a kormány figyelmét, hogy az évről-évre jelentkező vízgazdálkodási problémák miatt sürgős szükség van egy hosszú távú vízgazdálkodási koncepció megalkotására. Ehhez harmonizálni kell az állami-, önkormányzati-, és üzemi tulajdonú és üzemeltetésű művek jogi szabályozását is. Javasolja egy kormányzati szintű terület- és vízrendezési, valamint meliorációs program létrehozását, amely „kétirányú vízkormányzás” alkalmazására is lehetőséget biztosít. Egyidejűleg a komplex meliorációs programok keretében megvalósított létesítmények felújításához a kormányzat biztosítson támogatást és a földhasználati viszonyokat ésszerűen szabályozó földtörvénnyel segítse elő ezek megvalósulását.

Az elmúlt évek tapasztalatai szerint folyamatosan romlott az ár-, belvíz elleni védekezés színvonala, ennek következtében romlott a talajok minősége, növekedtek a termőföldekben és a terményekben keletkezett károk. Az ismétlődő természékeségek és az elmaradt, vagy késedelmesen fizetett kártérítések súlyos helyzetbe hozták az érintett termelőket. 2011.-2012-ben az állam folyamatosan kivonta, majd megszüntette a víztársulatok működéséhez szükséges forrásokat. Ugyanakkor nem gondoskodott a meglévő műtárgyak működtetéséről, állagmegóvásáról és nem alakított ki új, a termelők biztonságát szolgáló vízgazdálkodási rendszert. Az eredményes védekezéshez, az öntözővíz biztosításához elengedhetetlen az állami források emelt összegű visszapótlása.

A jelenlegi szabályozás lehetetlenné teszi a víztársulatok helyzetét és közcélú feladataik ellátását. Elfogadhatatlan, hogy a kétszáz éve működő víztársulatokat úgy lehetetlenítik el, hogy helyükbe semmilyen új, hatékony rendszer nem épül.

A termásvíz hasznosítási engedélyek 2015. közepén lejárnak. A tevékenység további folytatásához szükséges új engedélyek kötelezővé teszik a lehűlt termásvíz visszasajtolását a vízadó rétegbe. Tekintettel arra, hogy sem a megfelelő műszaki megoldás, sem a szükséges anyagi feltételek - 20-30 milliárd forint - nem állnak rendelkezésre, valamint az ország több száz rendszerének tervezése, engedélyezése és kivitelezése legkevesebb egy évtizedet venne igénybe, a Közgyűlés indokoltnak látja az engedélyeket változatlan feltételekkel, egységesen 2020 végéig meghosszabbítani.

Arányos hozzájárulást a költségvetéshez

A kormány az adóterhek jelentős csökkentését ígérte. Ezzel szemben az adóterhelés a legálisan működő agrárvállalkozásoknál érzékelhetően növekedett.

A Közgyűlés felhívja a figyelmet arra, hogy a mezőgazdaság által fizetett direkt- és indirekt- adók, valamint díjak évek óta növekednek, az un. kisadók pedig az ígért megszüntetés helyett inkább túlburjánzanak. Emelkedtek az adók, a járulékok és a díjfizetések. Az Szja rendszer átalakítása, az alkalmazotti kedvezmény megszüntetése, a kötelező bérbruttósítás jelentősen megdrágította a foglalkoztatást, miközben a vidéken – különösen az elmaradott térségekben – a meglévő munkahelyek megőrzése is veszélyben van. A Közgyűlés tiltakozik az ellen, hogy az elmúlt időszakban a kormány – az ígérekkel ellentétben – folyamatosan különféle újabb díjakkal, adókkal (pl. élelmiszerlánc felügyeleti díj, kamarai tagdíj, tranzakciós illeték) terheli a legális vállalkozásokat.

Az adó- és díj típusú terhek folyamatos emelkedése mellett tágul a szakadék az adófizető és az adót nem fizető mezőgazdasági szektor közteher viselése között. Míg a legálisan foglalkoztató mezőgazdasági társas vállalkozások közel 100 milliárd forintot fizetnek be a helyi önkormányzatoknak és a központi

költségvetés felé, az egyéni vállalkozások és östermelők 15 milliárd forintos befizetései évek óta nem emelkednek. A rendszerváltás óta a legálisan foglalkoztató társas vállalkozások több mint 2000 milliárd forinttal járultak hozzá a költségvetéshez, míg a termőföld több mint felét használó egyéni termelők gyakorlatilag nem járulnak hozzá a közteherviseléshez, foglalkoztatáshoz, a vidék népességmegtartó képességéhez, szociális feszültségeinek csökkentéséhez. Az árutermelő mezőgazdaságban verseny- és szektor semleges adórendszer kialakítására van szükség.

Felhívja a figyelmet arra, hogy az élelmiszerek áremelkedése a magas infláció egyik okozója, melyben nem kis szerepet játszik az irreálisan magas élelmiszer áfa-kulcs. A magas áfa-kulcs ösztönzi a feketegazdaságot, amelynek aránya az élelmiszeriparban és kereskedelemben, illetve a mezőgazdaságban eléri a 30 százalékot. Ezért nemzetgazdasági érdek az élelmiszerek áfájának általános csökkentése.

A feketegazdaság elleni küzdelemben nem hatékony eszköz a fordított áfa. Csak egy szűk szegmensben hat, ugyanakkor drasztikusan rontja a legálisan értékesítő agrártermelők likviditását. A gabona ágazat szereplőinek likviditása is romlott a fordított áfa bevezetésével. A Közgyűlés tiltakozik a fordított áfa sertéságazatra történő kiterjesztése ellen.

Ismételten felhívja a figyelmet, hogy a közönségen belüli értékesítés áfa-szabályozása továbbra is a termelők kiszolgáltatottságához, jogviták sokaságához vezet. Követeli, hogy e területen a termelők által reálisan teljesíthető, egyértelmű szabályozás kerüljön bevezetésre.

A Közgyűlés tiltakozik az ellen, hogy az önkormányzatoknál tapasztalható forrás elvonásokat a helyi adók egyre növekvő mértékű kivetésével kompenzálják. Az árbevétel alapú helyi iparüzési adó sok vállalkozást hoz nehéz pénzügyi-, jövedelmezőségi helyzetbe. Az állattenyésztés helyzetének javítása, az állomány növelése ellen hat, hogy a törvény a telekadó alapjává tette az állattartó telepeket, illetve az azokat kiszolgáló speciális rendeltetésű építményeket (pl. csűr, gabonaszín, kazalhely, mérlegház, silótér).

Az Európai Unió által engedélyezett nemzeti támogatások 2013. december 31-el lejárnak. Az agrárkormányzatnak haladéktalanul tárgyalásokat kell kezdeményeznie az Unióval a 2014.-től nyújtható nemzeti támogatások köréről és mértékéről.

A Közgyűlés a társas vállalkozásokat tudatosan hátrányosan megkülönböztetőnek és elfogadhatatlannak tartja az elmúlt időszakban általánossá vált kormányzati gyakorlatot, hogy szinte kizárólag „de minimis” támogatásnak minősülő jogcímelek meghirdetésével próbálja kezelni az ágazatban keletkező feszültségeket. A három év alatt adható 7500 eurós felső korlát miatt az így meghirdetett támogatások az árutermelő gazdaságoknak nem jelentenek segítséget.

A Közgyűlés megállapítja, hogy – a válság ellenére, köszönhetően az uniós támogatási rendszernek – az agrárium hitelezése biztosított. A Magyar Fejlesztési Bank (MFB) támogatott fejlesztési hitelkonstrukciói kifizetésével párhuzamosan, a hitelállományon belül a súlypont a rövid távú hitelekre helyeződött át. Tekintettel arra, hogy az EMVA programok lassan kifutnak, ugyanakkor az új programozási időszak fejlesztési forrásai csak évek múlva válnak elérhetővé, a Közgyűlés javasolja, hogy a kormány az MFB-n keresztül indítson – „de minimis” minősítéssel nem korlátozott – a termelők széles köre által elérhető agrárfejlesztési hitelkonstrukciót.

Míg a Közös Agrárpolitika erősíti, addig a földtörvény tervezet elfogadása várhatóan jelentősen rontja az ágazat hitelhez jutási esélyeit. Csökken a likviditás és a középtávú finanszírozás ellehetetlenülésével veszélybe kerül az ágazat egészének teljesítménye.

A 2012. őszétől bevezetett, két pilléren nyugvó új kockázatkezelési rendszer nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket. 2012-ben 300-400 milliárd forintos természeti kár érte a mezőgazdaságot, amivel szemben az Alapban 8 milliárd forint áll rendelkezésre, ami a kárértékhez képest elenyésző. A kárt szenvedett termelőknél a forráshiány akadályozza a jövő évi termelés megalapozását, ezért szükség van az Alap azonnali és érdemi mértékű feltöltésére.

Szolgáltató államot, kevesebb bürokráciát

A nemzetközi összehasonlítások szerint a magyar vállalkozásokat sújtó bürokrácia az uniós átlag háromszorosát teszi ki. A termelők örömmel fogadták a kormány által meghirdetett nagyszabású bürokráciacsökkentési programot. A program végrehajtás azonban vontatottan, kevés sikerrel halad. Az agráriumot érintően kitűzött célok vagy nem valósultak meg, vagy a már meglépett csökkentések helyébe új bürokratikus terhek lépnek.

A kormánynak következetesen számon kell kérnie a szaktárcákon, hivatalokon a program végrehajtását, felgyorsítását és a bürokrácia újratermelődésének megakadályozását. Az „Egyszerű Állam” programról szóló határozatában a kormány feladatként határozta meg a felesleges és rendkívül költséges földhasználati nyilvántartás megszüntetését, illetve annak MEFAR rendszerrel való kiváltását, ami azonban – feltehetően az érintett szervek ellenállása miatt – nem valósult meg.

Érdemi egyeztetést az érdekképviselőkkel

A 2010. évi kormányváltás óta szinte a teljes államgépezet, kormányzati szinttől az önkormányzatokig átszervezésre került. A széleskörű átalakítások alapvetően érintik a gazdaságirányítást, a civil társadalmat, benne az érdekképviselői szervezetek működési feltételeit, lehetőségeit. A MOSZ egyik legfontosabb feladata volt az elmúlt két évben a tagszervezetek folyamatos tájékoztatása, segítése a megváltozott körülményekhez, szabályozásokhoz való alkalmazkodásban, miközben az érdekképviselőnek magának is alkalmazkodnia kellett a kialakuló feltételekhez, amelyek alapvetően érintik és nehezítik a hatékony munkáját.

A korábban működő érdekegyeztető fórumok érdemi indoklás nélkül megszüntetésre kerültek, úgy, hogy helyettük nem jöttek létre a társadalmi párbeszéd más, hatékony fórumai. Az Országos Érdekegyeztető Tanács helyett létrehozott Nemzeti Gazdasági és Társadalmi Tanács összetételénél fogva és jogosítványok hiányában, a kormány részvétele nélkül nem alkalmas a munka világát érintő kérdések hatékony rendezésére. A Tanács néhány, a kormány által kiválasztott tagja részvételével létrehozott Versenyszféra Konzultációs Fórumban résztvevő munkaadói és munkavállalói szervezetek nem fedik le a gazdaság jelentős részét, így az agrárágazatot sem. A résztvevők önkényes kiválasztása diszkriminálja a Tanácsban részt vevő többi munkaadói és munkavállalói szervezetet.

Az OÉT megszüntetése nem érintette az ágazati szintű munkaadói és munkavállalói együttműködés fórumait, így a MOSZ és a MEDOSZ által létrehozott Mezőgazdasági Ágazati Párbeszéd Bizottság tevékenységét. A Közgyűlés úgy értékeli, hogy a Bizottság keretében kötött és az új törvényi követelmények miatt az év végével várhatóan megszűnő Mezőgazdasági Ágazati Kollektív Szerződés hasznosan segítette a tagszervezetek munkaadói érdekeinek érvényesítését. Bár az új Munka Törvénykönyve a korábbinál rugalmasabb munkaszervezést tesz lehetővé, a Közgyűlés fontosnak tartja, hogy – amennyiben a munkavállalói oldalon a feltételek adottak lesznek – a MOSZ, mint az ágazat munkaadói érdekképviselője továbbra is részt vegyen az ágazati kollektív szerződés fenntartásában.

A Közgyűlés elfogadhatatlannak tartja, hogy a Vidékfejlesztési Minisztérium nem működteti az agrárágazat szélesebb körű egyeztető fórumát, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Tanácsot (FÖVÉT). Az Európai Unió elvárásaival és a jogállamisággal ellentétesnek tartja, hogy a minisztérium gyakorlatilag megszüntette az egyeztetést és együttműködést az ágazatban működő érdekképviselők többségével. Számos törvény, jogszabály érdemi egyeztetés nélkül kerül elfogadásra, aminek legutóbbi példája az új földtörvény tervezet ténylegesen nem létező „társadalmi vitára” hivatkozó benyújtása.

A Közgyűlés felszólítja az agrárkormányzatot, hogy az ágazat hosszú távú kérdéseiről (KAP reform, földtörvény, szövetkezet-politika stb.) folytasson érdemi párbeszédet az ágazat legjelentősebb munkaadóinak és gazdasági szereplőinek az érdekképviselőjével, illetve a korábbi gyakorlatnak és a törvényi előírásoknak megfelelően vonja be a MOSZ-t a jogszabály előkészítő tevékenységébe.

A Közgyűlés nem ért egyet az agrárium legfontosabb területeinek szereplőit összefogó Termékpálya Bizottságok megszüntetésével és követeli ezek visszaállítását.

A mezőgazdasági termelők és feldolgozók számára elfogadhatatlan, hogy míg az Ipari és Kereskedelmi Kamara esetén nem kötelező a tagság, csak a regisztráció, addig a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági- és Vidékfejlesztési Kamara esetén a tagság kötelező és a tagokat eltérően terhelő, irreális felső határú tagdíj kivetését teszi lehetővé a törvény.

A Közgyűlés jóváhagyóan veszi tudomásul az országos szövetség nemzetközi téren végzett munkájáról szóló tájékoztatást. Az Európai Unió mezőgazdasági érdekképviselője, a COPA-COGECA tagságán túl különösen fontosnak tartja, hogy a szervezet munkaadói csoportjában a MOSZ képviseli a magyar mezőgazdaság munkaadóit és részt vesz az EU Mezőgazdasági Párbeszéd Bizottság munkaadói oldalának tevékenységében is, vállalva ennek az anyagi terheit.

Ugyancsak szükségesnek tartja a szövetkezés nemzetközi szintű szervezeteiben való további részvétel folytatását. Sajnálattal állapítja meg, hogy bár az Egyesült Nemzetek Szervezete a 2012. évet a Szövetkezetek Nemzetközi Évén nyilvánította, ennek Magyarországon – egy formális ünnepségen túl – nem volt semmilyen érdemi megnyilvánulása.

* * *